

כפר עבודת הקודש

שער הראשון

היה הקורה למעלה מעשרים ויש 'בחלל' שתחת הקורה יתר מעשרים אמה אפי' היתה הקורה רחבה ד' אינה מתרת שכל שהיא למעלה מעשרים אמה אין העין שולטת בה ואין כאן היכר. וראה לי שאם היתה רחבה ארבע' ובריאה לקבל מעזיבה שהיא מתרת זכא משום היכר אלא שפי' תקרה יורד וסותם כל שאין פתח המבוי יותר מעשר. וכן יראה לי שאלו היתה רחבה שבעה אע"פ שאינה בריאה כשרה שכל שרחבה שבעה העין שולטת בה. היתה מקצת קורה בתוך עשרים ומקצתה למעלה מעשרים כשרה היתה למעלה מעשרים אם עשה בסמוך לה תחיתות ארוים חשובים כשרה שכל שיש לה דבר חשוב יש לה קול והיא נכרת והוא הנקרא בלשון הכתובים אמלטרם. וכן אם עשה לה צורות נאות וצידודים כשרה שהכל כסתכלים בה ויש לה היכר. תחיתות ארוים וצידודים אלו בלא קורה אע"פ שיש להן הכר אינן מתירין את המבוי. כ"כ שהוא נבנה מעשרים אמה ובא למעטו נתון קורה אדחת בתוך עשרה אמה ראויה לקבל ארוים תחת אותה קורה העליונה או ישפיל את הראשונה או מגביה את הקרקע שתחת הקורה. וכמה ירא רחב מעוט זה שתחת הקורה אפי' מספח היתה את הקורה לכמה מעזיבה טפחים אינה מתרת שהקורה צריך ששאל יראה חלל שתחתיה יתר מעשרים ולא פחות מעשרה. היתה חלל שתחתיה פחות מעשרה מגביה את הקורה או חוקק את הקרקע שתחתיה עד שישליכנו לעשרה. וכמה שיעור רחב חקק זה ארבע אמות לאורך המבוי או יותר שאין עושיין כ"כ בתהלה פחות כארבע אמות. עשה לו צורת פתח אע"פ שאין גובה חללו עשרה יש יכין המורים שהבשירו. ולא יראה לי כן שאין ברין שתחת צורת פתח יתר מכהיזה. ואין כהיזה פרתה מעשרה. כל אמות שאמרו בכ"כ יראה לי שהן דחוקי' כצומצמות ולא אמרו שהוקות אלא בכלאים ובכוכה. ויש מדרווי המורים שאמרו שלא אמרו מצומצמות בכ"כ אלא להחמיר ולא להקל. כיצד נובה עשרים של מבוי ורחב עשרה מצומצמות

תקוני המבוי הסתום שאינו רחב יותר מעשר. וההדרו' והבתים שנפרצו למקום האסור להם. (א) ואבאר המבוי הסתום משלוש רוחותיו ופתוח ברוב הרביעית למקום האסור לו במה הכשרו אם בלחי בלא קורה וקורה בלא לחי או בלחי וקורה. (ב) ואבאר קורה משום מה מתרת אם משום מציצה אם משום היכר. (ג) ואבאר כמה שיעור חלל המבוי שתחת הקורה ואם יש בחללו יותר מכשיעור או פחות מכשיעור שאינו ניהר בקורה אם בא להקנו במה היא תקונו. (ד) ואבאר אי זה מבוי ניהר בלחי או קורה. (ה) ואבאר כמה שיעור הקורה ברחבה ובבריאותה. וכמה שיעור הלחי ברחבו ועביו וגבהו. ואבאר כמה עושיין קורה ובמה עושיין לחי. (ו) ואבאר היכן מעמידין את הקורה והיכן מעמידין את הלחי. (ז) ואבאר לחי העומד מאליו אם נדון משום לחי אם לאו וקורה העומד כאלוה ומחיצ' העומדת כאלוה. (ח) ואבאר דין לחי הבורח מדרגו של מבוי ודין לחי המבוי מדרגו של מבוי ודין לחי הנראה מבפנים ושוה מבחוץ והנראה מבחוץ ושוה מבפנים. (י) ואבאר אם מתירין את המבוי להצאין בלחי וקורה. (יא) ואבאר אם משתמשין תחת הקורה ובין הלחיים אם לאו. (יב) ואבאר דין מבוי שאין תוכו רחב ארבעה טפחים או שרחב ד' ואין פתחו רחב ד' ודין כ"כ המתלקט עשרה טפחים מתוך ד' אמות. ודין נדרד המשה ומציצה המשה. (יג) אחר כך אבאר דין תקן החצרות במה אם בלחי וקורה כמבוי אם בשני לחיים או בפס ארבעה. ואי זה תאם הצד לענין זה. (יד) ואבאר דין הצד שנפרצה משני צדדיה זה כנגד זה. (טו) אחר כך אבאר דין הבתים שנפרצו למקום האסור להם. (א) כ"כ שיש לו שלשה כותלים הוא הנקרא מבוי סתום. וכיצד מתירין אותו עושיין לו לחי או קורה ברוב רביעית ודיו. (ב) ולמה אמרו שהתא הקורה מתרת במבוי מפני שכל שיש לו שלש מציצות הרי זה הוא כסתום דבר תורה ומותר לטמל בכ"כ. ומיבירי מו' ה' הצריכו הרביעית להיכר בעלמא וקורה משום היכר: (ג) לפיכך אם

עבודת הקודש

מפח ומחצה ויערף מעם כאן ומעם טאן
 תצריכה שתהא בריאה לקבל ד'ים על אריון
 בשעור ארכה כיצד הרי שהקורה ארוכה
 עשר אמות בשיעור רחבו של מבוי צריכה
 שתהא בריאה לקבל עשרים אריון שוכבין
 א"כס לאורך הקורה ונמצא ארכן אוכל עשר
 אמות שהאריות ארכו שלש טפחים שהם חצי
 אמה . וירגה לו רדי אם יכולה לקבל שמונה
 עשר אריון שקורה תשעה אמות ושני משותפין
 מתרת מבוי רחב עשר אמות כמו שיתבאר .
 והיתה קורה רחבה ארבעה כשרה ואע"פ
 כאינה בריאה כיון שיש שיעור מקום ברחבה .
 ויש סן המורים שאמרו בבריאה אע"פ שאינה
 רחבה ולאשון דעתו נוטה . הכותלי' המעמידין
 הקורה וכן תליכת עצים שאין ברחבן ספח
 היוצאם סן הכותלים שבהן הקורה מסוכה
 צריבין שיהא בריאין למסך הקורה והאריון .
 היתה עקובה רואין אותה כאלו היתה פשוטה .
 ואם היתה עגולה רואין אותה כאלו היא
 מרובעת . וכל שיש בהקיפה שלשה טפחים
 יש ברחבה טפח . היו שתי קירות . אחת
 למעלה ואחת למטה ממנה תוך שלשה
 ושתי' בתוך עשרים ולמעלה מעשרה ואין
 בארת כהן טפח כדי לקבל אריה אם יש בין
 שתי'ן טפח כדי לקבל אריה רואין אותן
 כאלו הן מסכות זו לזו דכל פחות משלשה
 כלבור דמי . ה' בין זו לזו שלשה צריך
 להביא קורה אחת או לקרב את שתי'ן
 בתוך שליכה . היתה אחת מהן למעלה
 מעשרים או למטה מעשרה צריך להביא שם
 קורה אחת . היו שתי'ן תוך עשרים ולמעלה
 מעשרה ומתאימות זו כנגד זו ואין בזו כדי
 לקבל אריה ולא אפי' בין שתי'ן לקבל אריה
 אם אינן רחוקות זו מזו אלא כשעור שיקבלו
 בין שתי'ן ואירן ארית לרחבו אין צריך
 להביא שם קורה אחת . כיצד הרי שהיה בזו
 רובע טפח וזו רובע טפח צריך שלא יהו
 כרוחקות זו מזו אלא טפח כדי שיקבלו אריה
 של טפח ומחצה בין שתי'ן ובין אויר שביניהן .
 ריחקן יותר מיכן צריך להביא קורה אחת .
 הגיה קורה על המבוי ופירס עליה מחצלת
 אם היתה הכחצלת גבוהה סן הקרקע שלשה
 טפחים לא עשה ולא כלום שהמחצלת מסלה
 כה הקורה שאינה נגאת ואינה נכרת וקורה
 משום היכר והמחצלת אינה ראויה לקרת
 מבוי

מסומצמות טובה עשרה ואורך מבוי ארבעה
 אמות שוחקות מרווחות זה להחמיר וזה
 להחמיר . היתה הקורה ראשה האחד בתוך
 עשרים והשני למעלה מעשרים רואין כל
 שאילו יגמל מה שלמעלה מעשרים ולא יהא
 בינה ובין הכותל שלשה טפחים כשרה ואם
 יש בינה לבין הכותל ג' אסורה . היתה היא
 למעלה ומקצתה למטה מעשרה רואין כל
 שאילו יגמל ממנה כה שלמטה כעשרה ולזו
 יהא בינה ובין הכותל שלשה טפחים כותר .
 ואם יש בו שלשה טפחים אכור . היתה
 עקובה באמצעה והיתה היא בתוך עשרים
 ועקמיטותה למעלה מעשרים או היתה היא
 למעלה מעשרה ועקמיטותה למטה מעשרה
 רואין כל שאילו תגמל עקמיכותה ואין בין
 זו לזו שלשה טפחים אין צריך להביא שם
 קורה אחת ואם לאו צריך להביא שם קורה
 אחת . ובאי זו אמה אמרו באמה בת ששה
 טפחים והמפת ארבעה בגדול ורושש באצבע
 ויש בקמנה . וככה אמרו שוחקת יתרה על
 דאצבע היתוקה יראה לי חצי אצבע . (ד') או
 זה מבוי נותר בלדו וקורה כל שאין פתחו
 רחב יותר מעשר והוא שארכו יתר על רחבו
 ואפי' כל שהוא ושהא ארכו ארבע אמות או
 יותר ושניה שתי הצרות פתוחות לו כל פתח
 ופתח רחב ארבעה טפחים או יותר ושניה
 שני רחבם של'בתי ארם פתוחים לכל הצר
 הוצד כהם וכל בית ובית צריך שיהא בו
 ארבע אמות על ארבע אמות או יותר . ושניה
 דיוורין אוכלין בכל בית ובית כהן שמקום
 הפת גורם ולא מקום לינה . ה' המבוי חסר
 מכל אלה אינו נותר אלא בסם ארבעה אל
 בשני הליים כחצר . ה' הבית האחד לאב
 והשני לבן אע"פ שהבן מקבל פרס משולחן
 אביו ואוכל מביתו של עצמו הרי הן גדוני'
 כשנים . וכן הרב ותלמיד המקבל פרס
 משולחן רבו . ה' הבית האחד של ישראל
 השני של כותי יש מגדולי המורים שאמרו
 שאין בית של כותי כבית אף לרב זה אלא
 בריר של בהמה וכל שאר המורים אמרו שכל
 ששני בתים פתוחין לחצר הצר זו השוכה
 והמבוי חשוב כל שהצירות פתוחות לו ובתים
 שתוחין לחצרות ולזה הדעת נוטה ועיקר .
 (ה') קורה שאמרו צריכה שתהא רחבה טפח
 כדי שתקבל ארכה של לבנה לרחבו שרחב

מבוי קודה אין כאן ומחיצה אין כאן כל שגבה מן הקרקע שלשה . היתה מחצלת משולשלת בפחות משלשה לקרקע הרי זו מתרת משום מחיצה שכן הכל אינם עושה מחיצה . היתה קודה עצמה ומשולשלת עושה ספחים אם נבזה מן הקרקע י' ספחים יראה לי שצריך להביא הקודה אחרת שכל משולשלת עושה יצאה מתורת קודה ומחיצה היא אלא שגבוהה מן הקרקע שלשה : °הלחי אין לו שיעור בעביו ורתבו ובריאיתו אלא אפי' דק כחום הסרבל וצריך שהיא בארבו עושה ספחים . הגביהו למעלה כן הקרקע פחות משלשה ספחי אעפי' שאין בארבו אלא שבעה וסשהו כשר שכל לבוד רואין אותו כמלא . (ו) °מן הבל עושה ארם לחי ואפילו בדבר שיש בו רוח חיים והוא שהיא קבוע שלא ידפנו רוחו . היה רוחו מהדפו אינו לחי . ובכל דבר בין של החר בין של איסור ואפי' באשרה עושין בין לחי בין קודה . ויש מן המורים שהזרו באשרה עושין בו לחי לאיסור בקודה . °עשה לחי רחב ארבע אמות אסור . דכל רחב ארבע אמות יצא מתורת לחי ונדון משום מבוי . (ז) °הקודה שאכרו צריך להניח על המבוי היתה תיץ למבוי ואפילו סמוך לו עד שאין אור פסטיק בינה ובינו אסור . כיצד נעין שתי יתרות בעני כותלי המבוי ונסמכות חוץ למבוי והיתה הקודה עליהם אסור שאין הקודה על גב המבוי . נעץ שתי יתרות דקות שאינן ברחבן ספה נמשכות כנגד רחב המבוי ונתן הקודה עליהן אעפי' שאין ראשי הקודה נתונים על כותלי המבוי עצמו אם אין מראשי הקודה לכותלי המבוי שלשה ספחים אין צריך להביא קודה אחרת דלבוד ארבינין אפי' בשתי ראשיה . היה בין ראש הקודה לכותל המבוי ג' ספחים אסור . היו היתרות עקימות ועולות על גב הבתולים והתורות ומתעקמות כנגד אור רחב המבוי אם אין בגבהן ג' ולא בהמשך עקימתן באור המבוי שלשה והביא קודה קצרה ונתנה על נבי יתרות אלו אין צריך להביא קודה אחרת אעפי' שאין הקודה בתוך אור המבוי ואפי' היתה בתוך אורו לא היתה מנעת אל כותלי המבוי מותר אכרוין הבוט חזאין אותה כאלו נחבטת ונתונה תוך אייר המבוי ותחזין ואומרי' לבוד וכאלו מנעת

לכותלים . הביא קודה ותלאה באייר המבוי אעפי' שאינה נתונה : על כותלי המבוי ולא על דבר הנתון עליהן כשר ואעפי' שהיא אינה ארוכה כרחב המבוי והוא שלא יהא אחד מראשיה רחוקין מן הכותל ג' ספחים דלבוד אפילו משתי רוחות אמרו וכמו שבארנו . ויהיה קודה יוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל . וכן שתי קורות אתת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ואין מניעות זו לזו פחות משלשה אין צריך להביא קודה אחרת . שלשה צריך להביא קודה אחרת . היתה היא בתוך המבוי ונסמכת חוץ למבוי או שהיתה בתוך עשרים ומתעקמת למעלה מעשרים אמה או שהיא למעלה מעשרה ומתעקמת בתוך עשרה רואין כל שאלו תגמול עקמומיתה ואין בין זו לזו ג' ספחים אין צריך להביא קודה אחרת . ואם לאו צריך להביא קודה אחרת . °מבוי שצדו אחד ארוך וצדו אחד קצר אינו מניח את הקודה בצד הארוך אלא כנגד הקצר שהקודה משום היכל : באלכסון אינו היקר . בא להתיר כנגד האלכסון אין לו תקנה אלא במחצית או בצורת פתח . °עשה לו צורת פתח אפילו באלכסון מותר שהפתח משום מחיצה || הלחי צריך שלא יגביהו מן הקרקע י' ספחים ושלא ירחיקו מן הכותל שלשה אבל פחות משלשה מותר שכל פחות משלשה כלבוד לכותל וכמונה לקרקע : נתנו חוץ מאייר המבוי סמוך למבוי תוף שכלחי יראה לי שהוא מתיר וזה תומך בקודה סבלחי . וראיתי למקצת הגרולים שאמרו שהלחי קודה ואף הוא צריך לינתן בתוך הלל המבוי ואי אפשר להעמיד הברירה ; (ח) °מחיצה העומדת מאליה הרי היא מחיצה ולפיכך אפילו להי העומד מאליה הרי זה מתיר משום לחי °שהלחי משום מחיצה . °בריא במשכן עליו מערב שבת אבל לא סמך עליו מערב שבת אינו לחי כיצד הרי שהעמיד לחי במבוי וניטל בשבת אעפי' שהיה שם אילן וכיוצא בו שהיה ראוי לסכך עליו משם לחי אינו לחי ואעפי' שנטעו הוא בידים לפי שלא סמך עליו מערב שבת . וכל שכן אם גרל שם האילן מעצמו . רא העמיד שם לחי אחר מערב שבת או שהיה שם ונפל ער שלא תכנס השבת אילן זה מתיר משום לחי ואפי' לא אמר שיתיר

עבודת הקודש

לו משום לחי. וכן כל כיתוצא בזה. ויראה לי שהקודה העומדת מפליה באותן שנותנין קורה מכותל לכותל לחזק את הכותלים אינה קורה שהקודה משום היכר וכל שהוא משום היכר אם עמד מאליו אין כאן היכר. אבני נגד היתצאת מן הגדר ומובדלות זו מזו פחות מני אין צריך לחי אחר והוא שהוא בנובה בין קול של מפתים. (ט) ולפיכך המושך מדפנו של מבוי כנגד רחבו של מבוי אע"פ שלא נעשית אותה בליטה משום לחי אלא לבצר החומה כעמודין וכיצא בזה נדון משום לחי. בדיא בשאין קרבו של דופן הבולט כנגד רחב המבוי ד' אמות שכל שהוא בארבע אמות אינו נדון בלחי אלא משום מבוי. ולפיכך צריך לחי אחר להתירו. נתן שם לחי אחר צריך שיתגנו בצד השני של מבוי ולא סמוך לאותו דופן הבולט שאלו נתנו שם הרי הוא מוסף עליו ואינו ניכר שהוא משום לחי. נתנו בצד אותו דופן אם הוא נמוך מן הדופן או נבזה ממנו או רחב או קצר ממנו הרי זה מותר שניכר הוא שאינו מכלל הדופן אלא עומד לעצמו ומשום התרת לחי. כשאמרו שאם מושך ארבע אמות אמרו לא אמרו אלא מבוי יותר משכונה אמות. היה רחב ח' מותר לפי שיש כאן עומד כפרוץ וכל שעומד כפרוץ הרי הוא כעמוד. ואין צריך לומר בסבוי שאין ברחבו שמונה שהרי העומר מרובה על הפרוץ. היה הדופן יתר כארבע אמות והמבוי יותר על שמונה ואנו מסופקין אם העומר כמחצה על מחצה או מרובה על הפרוץ או אינו כפרוץ ויראה לי שמתירין מן הספק שכל ספק דבריהם להקל ועוד שיש לומר כאן שני צדדין להקל שמא עומד מרובה. ואם תאמר אינו מרובה עדיין יש לומר שמא כמותו והרי הוא מתיר כל שאין הפרוץ מרובה וכל שיש להתקשטו צדדין ואין לאסור אלא צד אחד מוסכין עליהן ואפי' ברבר שאיפשר לשער ולדקרקק שלא הצריכו לדקרקק ולשער כמיוצא בהן. וצריך עוד להתישב ברבר זה. כלל דברים אלו שאמרו לא אמרו אלא בשלא נשאר שם פרצה ויתרה על עשר שכל פרצה ויתרה על עשר אין להחיים והקורה ולא עומד מרוב מתירין אותה עד שימסענה ויעמידנה על עשר או שיעשה לה צורת פתח וכמו שיתבאר. לחי

המושך עם דפנו של מבוי כלפי חוץ פחות מ' אמות נדון משום לחי ומותר להשתמש במבוי עד כנגד חודו הפנימי. היה מושך ד' אמות נדון משום מבוי ולפיכך צריך לחי אחר להתירו ואם היה הדופן שכנגדו נמשך כמוו מותר להשתמש בכלו מפני שהלחי הוא שניתן עכשיו מתיר את הכל שהרי אותו דופן הנמשך הרי הוא מכלל המבוי. לחי הנראה מבפנים ושהו מבחוץ וכן שיהו מבפנים ונראה מבחוץ נדון משום לחי. לפיכך כותל המבוי שהוא גנים מחברו בין ששהו מבפנים ובנוס מבחוץ בין גנים מבפנים ושהו מבחוץ נדון משום לחי. היה עמוד בולט מאחורי הכותל המבוי תוך שלש לראש כותל המבוי הרי נדון משום לחי. והוא בכלל מה שאמרו נראה מבחוץ ושהו מבפנים. בד"א בשאין אותו עמוד מושך ד' אמות שאם היה רחב ומושך ד' אמות אינו נדון משום לחי. ואין רואין אותו כמתיצה הנהגה על פי המבוי כדי להתיר את המבוי כשם עומד מרובה על הפרוץ שלא אמרו עומד מרובה על המבוי ולא בתוך מאחוריו. ויש מתירין והראשון יראה לי עיקר. (י) מתירין את המבוי להצאין בין בלחי בין בקורה. כיצד ה' המבוי ארוך ונתן הקורה או הלחי באמצע המבוי מה שלפנים מן הקורה וכן הלחי מותר. ומהם ולחוץ אמרו. בד"א בשנתן בתוך חלל המבוי נתן את הלחי אחורי המבוי כנגד אמצע המבוי כל שהרחיקו ג' טפחים מראש כותל המבוי ויראה לי שאינו מתיר כלום שלא אמרו נראה מבחוץ ושהו מבפנים נדון משום לחי אלא בתוך תוך שלשה לפתח המבוי מאחוריו. אימתי מתירין הקורה והלחי את המבוי להצאין בזמן שיש לפנים מהם ד' אמות וכל הנאי מבוי. לא ה' לפני' מהם ד' אמות וכל הנאי המבוי אינן מתירין שאין כאן מבוי ואינו ניתר אלא בפס ארבעי או בשני לחיים לפי שאין הלחי והקורה מתירין כל מבוי (היצר) אלא בתנאים ודועים כמו שנתבאר למעלה. מבוי ארוך שרצפו בלחיים אם אין בין לחי לחי ג' טפחים הרי אלו כלתי יחודי שכל פחות משלשה כלבוד דמי. ולפיכך אם אין מחוד פנימי של לחי פנימי ועד הוד היצוני של לחי היצוני מושך ד'

תעשה סדרון לרשות הרבים ובין ששת
 לרשות הרבים תעשה סדרון לחובו היתת
 נודרית בפתח המבוי נבונה עשרה ארפות
 או יותר וענה מציצה על גבה והשלימה
 לעשרה מצטרפין למציצה ואינו צריך רבר
 להתירו ולא עוד אלא שנדון משום מציצה .
 וכל שנירון משום מציצה מתיר כל המבוי
 ואע"פ שאין בו ארבע ולא אפי' אחת מכל
 תנאי הכבוי. (ג) חצר שהיא פרוצה למקום
 האסור לה אינה נותרת בלתי וקורה כמבוי
 ולא אפי' בלתי עם הקורה. (ואי זהו שנדון
 משום הצד כל שאין אורך כניסתו יותר על
 רוחב תוכו. ויש מגדולי המורים שאמרו
 שאינה נודנית משם חצר אלא כל שהוא
 סובעת ואין ארכה יתר על רחבה ולא רחבה
 על ארכה. ובמה מצידין את החצר בפס
 ארבעה וגבוה עשרה או בשני לחיים. ואפי'
 דקן כחום הסרבל ומעמידן אהר מצד זה
 ואחד מצד זה או בעומד סובבה על הפרוץ.
 בר"א בשלא נשאר שם פתח יותר על עשר
 אמות. היה שם פתח יתר על עשר אמות
 אינו נותר באחד מכל אלו כמו שיתבאר
 עד שימנע את הפתח או שיעשה לו צורת
 פתח. (באינו הצד אסרו בבישול או ששלה
 כותלים ופתוחים ברוח רביעית במבוי אכלה
 רובן שלישיית אינה נותרת לעולם אלא בצורת
 פתח או בעומד סובבה על הפרוץ. ||
 הצד שנפרצה בקרן זווית ורואה שהצד
 אוכלת ראש שני הכותלים אם פרצה פחות
 מ' טפחים היא אינה צריכה כלום משלשה
 ועד ארבעה צריכה שני לחיים. פרצת
 ארבעה מקום חשוב הוא ואין לה הכשר עד
 שימנענה מארבע אן עד שימלא ראש הכותל
 האחד כדי שלא תרא פרצה אוכלת קרן שני
 הכותלים. מלא ראש הכיתול האחד יש לה
 הכשר. וכיצד הכשירה כל פרצה שהיא
 באמצע הכותל או אפי' בראשו בין שנפרצה
 החצר ברוח אחת בין שנפרצה בשיני
 רוחותיה פחות משלשה אינה צריכה כלום.
 משלשה (ועד ארבעה) ועד עשר אמות. חי'
 היה עומד כפרץ אינה צריכה כלום. חי'
 הפרוץ סובבה אם נפרצה מרוח אחת ואפילו
 נפרצה במלואה עושה לה שני לחיים או פס
 ארבעה. נשאר בו כותל קצת צדדין אם נשאר
 שם מעט בצד זה ומעט בצד זה השני ובגובה
 עשרה יבוי

אמת מצידין משום לחי ואין צריך לחי אחד
 להתירו. והיה בהם משך ד' אמות יצאו אלו
 מתורת לחי ותורת מבוי יש להם ולפיכך
 צריך לחי רהוק מהם שלשה להתיר אותה
 ואת המבוי. בר"א בשאין הלחי החיצון
 בולט כלום חוץ למבוי. הי' מכהו כמנו
 בולט חוץ למבוי אותו משהו נדון כשום לחי
 שכבר בארנו שהגראה מבחי' אע"פ ששהו
 מבנים נדון משום לחי. היו רהוקים זה סוה
 ג' מפתח משתמש עד חוד חיצון של לחי
 החיצון ואם עומד כל לחי ולחי עד שלפנים
 ממנו בלבד הלחי החיצון מתיר כל המבוי
 וכנגד הלחיים שלפנים ממנו ולפיכך כל שיש
 מן החיצון ולפנים שיעור רבוי כלפי החיצון
 כתי' ואין צריך שיהא בין לחי ללחי כמנו
 שיעור כבוי ותנאי המבוי. (יא) מבוי הפתוח
 לרשות הרבים והכשירו בל' יותר להשתמש
 אפי' מן הלחי שמקום הלחי נשכך אחר
 המבוי ונחשב כמכלול ותודו החיצון של לחי
 סותם. היה פתוח לכרמליה מה שהיא
 כנגד הלחי נגדר אה' הכרמלי' שהוא מינו .
 ולפיכך אסור להשתמש בין הלחי. בר"א
 בשאין הלחי רחב ארבעה הי' רחב ד' יש
 אומר שאפי' פתוח לרשות הרבים אסור
 להשתמש בין הלחי. ויש מגדולי המורים
 שהתירו אפי' ברחב ארבעה. ולזה דעתי
 נוסה. הכשיר את המבוי בקורה יש מגדולי
 המורים שהורו דאפי' פתוח לכרמליה מתיר
 להשתמש תחת הקורה. ויש כי שורה
 שהקורה בלתי וכל שפתוח לכרמליה אסור
 להשתמש בין הלחי ותחת הקורה ולה רעתי
 נוסה. בר"א בקורה שאינה רחבה ארבעה
 או שאינה בריאה לקבל את המעובה.
 היתה רחבה ארבעה ובריאה אפי' פתוח
 לכרמליה יראה לו שבתוך ההשתמש תחתיה
 לפי שפי תקרה יורד וסותם חודרה הרצון
 סותם. (יב) מבוי שאין בהרבו ארבעה או
 שרחב ד' ואין פתחו רחב ד' יש מי שהורה
 שכל שיש ברחבו ג' מפתח צריך להתירו
 בלתי וקורה. ויש מגדולי המורים שחזרו
 שכל שאין ברחבו ארבעה או שאין בפתחו
 ארבעה אינו צריך כלום ולזה הרעת נוסה
 מבוי שמחלקט עשרה מתוך ד' אמות וראין
 המחלקט כמציצה וכל שלפנים ממנו אין
 צריך לא לחי ולא קורה בין ששהו לחובו

עבודת הקודש

המים מבטלין המצות לא דתה עסקה עשרה ונפרצה לאמה שחצה לה ביתר מעשר אכור למלל בחצר ספני שהאמה פרוצה למה שחצה לה ביתר כעשר . וכן החצר פרוצה למקום האכור לה ביתר מעשר . ולפיכך אטור למלל אפילו בחצר עד שימעט פסח האמה מעשר או שיעשה גרודין סביב האמה להשלים עומק האמה לה משהים וכן לשון ים שנכנס לחצר אם פרוצו יותר מעשר ואין בעומקו עשרה אכור למלאת סמנו ואפילו למלל בחצר . עשה גרודין סביב הלשון משלש עדריו עד שיהא בין קרקעיתו ובין החצר גובה עשרה כותר למלל בחצר ואטור למלאת (עד) שעומקו של לשון כצטרף לעשרה . ואם אין בפרצותיו יותר מעשר מותר בין למלאת בין למלל ספני שאינו אלא כבור שבהצר . וכן מים שנתכנסו בחצר בק שעמוקין עשרה ורחבין ד' ואפי' כבית סאתים או יתר כבית סאתים מותר לכלאות כהן ומותר למלל בהצר שאינו אלא כפירות המכונסין בחצר . בד"א במים יפין לשתי אבל במים שאינן יפין רואין אם יש במקום עסקן של עשרה יתר כבית סאתים אפי' שהן בכינוסן של חצר או שהן ברובה של חצר ויש בין החצר ובין המים כשעור יתר מנית סאתים אטור למלל בחצר יתר מר' אבות . ויראה לי שאם אין ימים וראוי להשמישן אחר' לכביסה וכיוצא בה דתי הן כמים יפים . ועוד יתבאר זה בשער הרשויות . אין בעומק עשרה בין כך ובין כך מותר שתהק אינו תולק לעצמו : (טו) בית שנפרץ כותלו כלו במלואו אם אין הפרצה יתירה על עשר אינו צריך כלום רואין פי תקרה כיווד וסותם . היתה הפרצה יתר על עשר צריכה פס ארבעה או שני לחיים שאין אומ' פי תקרה סותם כל שנפרץ במלואו ביותר על עשר לא נפרץ במלואו אלא ששאר פס קצת אפי' היתה שם פירצה יתירה על עשר פי תקרה סותם נפרץ בקרן ויית שהפרצה אוכלת ראש הכותלים ונפרץ הקרוי בשבת הפרצה באלכסון אכור עד שתקו ואפי' אין פירצה יתירה על עשר שאין אומרים פי תקרה סותם באלכסון . נשאר הקרוי כמו שה' אינו כלום שפוי התקרה סותם . ויש כנודוני המורים שהיו בהפך דתיה כה הקיווי העשר ראלכסון

עשרה דרי אלו נרונן משום שני לחיים אם לא נשאר אלא בצד האחד צריך שיהא רחב ארבעה תרוס משום פס החצר נותר לה כשני לחיים או כגם ארבעה . נפרצה משתי רוחותיה צריך שיהא הרחב האחד מהם עומד מרובה על הפרץ שאין רשות היחיד עד שהיה לו ג' מציצות או שיעשה לה צורת פתח ואחר כך יכסר את השני על הדרך שאמרנו . (ד) חצר שנפרצה משתי רוחותיה זו כנגד זו פרוצה שאין בהן יתר מעשר אם נפרצה למבוי מראשו האחד והשני לרשות הרבים אם החצר רחבה מן המבוי אפי' שנפרץ לה המבוי במלואו החצר מותרת ואע"פ שלא ע"ב עם המבוי ואע"פ שררבים בוקעין בה הנכנסין בפתח זה ויוצאין בפתח אחר שאין תנול הרבים מבטלת שלש מציצות נכודות ורשות היחיד נמורה הוא אפילו למלל בתוכה . אימתי בשאריו לחצר שנפרצה כנגד המבוי צדדין כל שהוא כצד זה וכצד זה ובגובה עשרה ששני צדדין אלו החצר כשני לחיים ואם לא נשארו אלא מצד אחד צריך שיכסר שם שעור פס ארבעה וכן כצד השני הפרץ לרשות הרבים צריך שיהא בו צורת פתח או עומד כפרוץ || לא נשאר לה מצד המבוי לא פס ארבעה ולא שני פסין קטנים כלחיים אם לא עירבה חצר עם המבוי שגודם אטורין שלב אחד מהם פרוץ במלואו למקום האכור לו || היתה החצר פרוצה כשתי רוחותיה לרשות הרבים אפי' זו כנגד זו ורבים בוקעין בה הנכנסין בזו ויוצאין בזו אם יש לה צורת פתח מכאן ולהיה או פס ר' ככאן מותרת ואצל בטיש לה צורת פתח מכאן וככאן או עומד מרובה מכאן וככאן וצורת פתח מכאן שאין לגלי הרבים אטור כמבוא' ודקצרות בכיוצא בה אבה המים הנוכרי כרצ' נכנסה מכאן ויוצאה מכאן ומסקה עשרה ורחבה ארבע אע"פ שהיא תולקת רשת לעצמה ונרונת משום סמלית ואטור למלאת ממנה לחצר כמו שתבאר בשער הרשויות . למלל בחצר מותר ואע"פ שהאמה שבהצר נפרצה ביותר מספרים למים שחצה לה לפי שאין החצר פרוצה בסוואה לאמה שהוא כסמלית מפני שזמק עשרה של גדות האמה כמחיצות לחצר ואע"פ שגלגה על כל גדותיה אין

החצר כנגדו לרשות הרבים אם לא נפרצה החצר גם היא למבוי במלואה הרי הוא כסתום ואינו צריך כלום מצד החצר והמבוי והחצר סתרים ואע"פ שלא עירבו זה עם זה לפי שהמבוי נתר במה שישאר קיים סתומי החצר בצד המבוי משום לחי ואין רגל המבוי אוסרת אותו. והיו כותלי המבוי נמשכין ונכנסין בתוך הלל החצר ג' ספחים או יותר ומופלגין סתומי צידי החצר ג' ספחים אם לא עירבו המבוי החצר המבוי אמור לפי שרגלי החצר במבוי ואוסרין אותו והחצר סתומה ואע"פ שפרצת המבוי ופרצת החצר שכצד רשות הרבים סמוכין זה כנגד זה ואפי' רבים בוקעין בחצר ונכנסין לה בזה ויוצאין בזה אע"פ כן החצר כרשות היחיד ומותר למלטל בכלה בריא בשגשגו בכותלי מצד זה ומצד זה משני צדי המבוי פסים קצרים ונבזקים עשרה ואפילו אין רחבין אלא מעט לפי שהן נדונין כשני לחיים. ואם לא נשאר אלא מן הצד האחד צריך שישאר שם פס ארבעה. שכבר נתבאר שאין החצר נותרת אלא בשני לחיים או בפס ארבעה. נפרץ לאמצע רחבה של רבי' שאין דירין שם אפי' כותלי המבוי נמשכין לתוך חלל הרחבה בין עירבו בין לא עירבו אף המבוי סתם שהרחב' שאין בה דירין אינה צריכה עירוב ואינה אוסרת את המבוי שאין אוסרת אלא דירין בלבד בריא ברחבה שאינה יתירה על בית סתמים ואע"פ שלא הוקף' לריו' או שהוקפה לרירה ואפי' יתירה על בית סתמים אבל לא הוקף לרירה (לכרמלית) ונפרצו זה לזה במלואן שניהן אמור כרמלית ה"ז והרי סבב זה נפרץ במלואו לכרמלית. הרי נפרץ במלואו לצדי החצר או לצדי הרחבה ונפרצה החצר ורחבה אפי' שלא כנגד המבוי אמור ל' שנה' המבוי מבפנים כמבוי עקי' ומאלש משער זה לשער זה. ולפיכך אמור עד שיעמד לחי או קורה בין המבוי לבניה. היתה הרחבה או חצר של יתיר אפי' נפרץ המבוי לאמצעו במלואו החצר כותרת כמו שבארנו. והמבוי אמור חוששין שמא יסוף ויבנה בתים בחצר וברחבה מן הצד ונמצא המבוי כלה לצדי הרחבה והחצר. מבוי שכלה לים או לאשפה של יחיד הרי הוא כמפולש וצריך לסתמ' לצד הים או לצד האשפה או שיעשה צורת פתח

באלכסן מנה הקרוי השוה נשאר אלכסון של קרוי באורך ואינו סתום עד שישאר רוחו גס א' בין רחב בין קצר בקין : בית שנפרץ שפלי רוחותיו זה כנגד זה ונעשה מפולש אפי' פרצה פחותה מעשר אין פי חקרה סתום בכיוצא בזה ואפי' לא נפרץ במלואו עד שישאר שם עומד מרובה. וכבר נתבאר שעומד כפרוץ הרי הוא כעומד :

השער השני

(א) אבאר בו תקוני המבוי המפולש השוה והעקי' ושנבשר בלחיו בקורה ומח'כ נפרץ מראשו או מצידו. והרחב מעשר. (ב) ואבאר בכלל זה צורת פתח שאמר בכל מקום כיצד וכן עומד מרובה על הפרוץ כיצד. (ג) ואח"כ אבאר דין מבוי או החצר שנפרצו בשבת או שנמלו הלחים והקורה בשבת. ודין מחיצה שעש' בשבת : (ד) ואבאר תיקון ר"ה והעיירות. (א) מבוי המפולש (לר"ה) כיצד מערבין אותו אם הרי מפולש בריה מכאן ומכאן עושה צורת פתח מכאן ולחי או קורה מכאן. (וכן הדין אם הרי מפולש לכרמלית מכאן ומכאן עושה דלת מכאן ולחי או קורה מכאן. ויש מי שהורה גם בזה להבשר בצורת פתח מכאן ולחי או קורה מכאן. ולראשון דעתי נוטה : איזה דלת אמרו דלת הראוי לנעילה ואינו צריך לנעול. כיצד היו שולי הדלת שמוקעין בעפר עד שהעפר מונע אותה מלנעול צריך לפנות העפר היתה ראוי לנעול אינו צריך שינעול אף בלילה כל שראוי לנעול חדי זה סתם איזה מבוי המפולש מכאן ומכאן לרשות הרבים כל שאינו רחב מעשרה אמה הרי רחב י"ז אמה נעשה הוא עצמו רשות הרבים ואין רשות הרבים מתערב עד שהיה דלתות נעולות בלילה כמו שנתבאר. ויש מי שהורה שכל שאורך המבוי מפולש אורך ר"ה בין שהמבוי רחב שש עשרה אמה בין שאינו רחב הרי הוא רשות הרבים. ומבוי המפולש לרשות הרבים כיצד כגון שאורך המבוי מפולש מכאן ומכאן לרשות הרבים ודברי טעם הם וראוי לחוש להם. כבר בארנו שהמבוי השדה מבפנים ונראה מבחוץ נדון משום לחי. לפיכך מבוי שנפרץ במלואו החצר ונפרצה

עבודת הקודש

פתח מכאן ולחי וקורה מכאן ולכה אמרו כן ועבשו בתום הוא מאותו צד שהרגל מסולקת משם. אלא הושיטין שמא יעלה הים שרמון וסמא תנצל האשפה. היתה אשפה של רבים ואין הושיטין לה שאין עשוי ליפנות. רחבה יתירה על בית סאתים שלא הוקפה לדירה הרי היא ככרמלית כמו שהבאר ואסור לכללל יותר מארבע אמות ולפיכך אם היתה צדה אחד פתוח למבוי שבעיר אעפ"י שהמבוי מוקף ספתח העיר ויש לו צורת פתח וכה לאותה רחבה אסור לכללל בתוך המבוי אלא בר אמות לפי שהוא פרוץ בכלואו לרחבה שהיא אסורה לו לכרמלית. בר"א בשתינו כותלי רחבה שעל פתח המבוי רחבין מצד זה ובצד זה ר"י אבות ויצאו מתורה לחי כמו שבארנו. היה אחד מהן פתוח כדי אבות המבוי כוונה שכבר נתבאר שהמבוי השווה לכפנים ונראה מבהוץ נדון משום לחי מעשה דר' ברהבה כוונ' שצידה האחד פתוח למבוי כזה שבעיר והצדה השני פתוח לשביל של כרמים ובראש השביל היו קצת בתים פתוחין לו אבל לא בתים והצדדים והיה השביל כלה לרורות שעל הגנה הגבוה עשרה על הגתר והשביל שיה מנוחה וכא מעשה לפני חכמים ואמרו שאי אפשר להתירן אפילו אם קבעו לחי על פתח הרחבה שבצד השביל ואפי' קבעוהו לשם דירה ברי שלא יאמרו שהלחי כוועיל לשביל של כרמים שאין בתים והצרות פתוחין לתוכו. וכן אי אפשר לעשות מחיצה לשם דירה על שירותי שעל הגתר לפי שאין מחיצה על גבי מחיצה. הרחוק ארבעין מן הגדרות ועשה מחיצה עשרה לשם דירה הותרה הרחבה כאלו הוקפה לדירה ונתמקף השביל על הרחבה ואם נשתתפו המבוי בשביל מותר לכללל במבוי וברחבה ובשביל ומה לזה. וכן הדין אם עשה פס ארבעה בפתח הרחבה הסמוך לשביל והוא שהוא הפתח רחב עד כדי שהוא בו מעבר רחב לבהמית כדי שלא נחוש שמא יפולו הנמלים את הפס. עשה לחי בפתח הרחבה סמוך למבוי מותר דמתוק שמועיל לחי זה להתיר את המבוי מותר גם את הרחבה לכללל בהנחה כאלו הוקפה לדירה ומותר לכללל אף מן המבוי לרחבה ומתורה למבוי הכשירו אותם בלחי זה. יש מי שהורה לאכזר את המבוי נזירה

שלא יאמרו לחי מותר כל שביל של כרמים ואפילו אין בתים והצרות פתוחין לתוכו. ויש מי שהורה להריר אפי' המבוי שאין כאן נזירה הואיל ואין הלחי סמך מותר את השביל. ודבריו' של מעם הם. ולזה הדעת נוטה. לפיכך מותר לכללל בכל ומותר לכללל מה לזה. בר"א בשנשתתפו המבוי עם השביל אבל אם לא נשתתפו כל אחד אוקר את הרחבה על חברו שיה שניהם שולטת בה. ובאיזה רחבה אכזרו ברהבה של רבים. היתה רחבה של יתיר אסורין חוששין שמא יבנה אותה ויעמיד דיוורן שכבר בארנו המבוי הכלה לרחבה של יתיר שהמבוי אסור כחמת חשש זה. ויש שהורה להקל גם בזה שלא חששו לכך אלא ברהבה הפתוחה לרשות הרבים. אבל רחבה זו שהיא רשות היחיד דבר תורה ואינה פתוחה אלא לכרמלית לא חששו ולזה הדעת נוטה. מבוי שהוא עקום כמין גם וכפולש משני ראשו לרשות הרבים או לכרמלית הרי הוא כמפולש. יש מי שצריך צורת פתח בעקמיותו ולחי או קורה לשני ראשיו כאלו מפולש. כל אחד ואחד מכאן וככאן לרשות הרבים או לכרמלית ולפי מה שבארנו למעלה המפולש כמין וכאן לרשות הרבים. יש מי שצריך דלת מכאן ולחי וקורה מכאן אף זה צריך דלת לעקמיותו. ואין דברים אלו כמחזורים בעיני אלא יראה לי שאין צריך לעקמיותו כלום אלא לשני ראשיו. ולפיכך אם פתוח כאן וכאן לרשות הרבים עושה דלת מכאן ולחי או קורה מכאן ואם פתוח לכרמלית מכאן ולרשות הרבים מכאן או לכרמלית כאן וכאן עושה צורת פתח מכאן ולחי או קורה מכאן. היה עקום ומפולש כמין הית' יראה לי שהוא כסדום ואינו צריך אלא לחי או קורה מכאן ולחי או קורה מכאן. מבוי שהוא סמוך שיש לו שבילין מצד זה ובצד זה וכל אחד פתוח לרשות הרבים או לכרמלית אף על פי שאינו מפולש זה כנגד זה הרי כל אחד מהם כמפולש. ובצד מסויירן אותן אם כפולשין כאן וכאן לרשות הרבים עושה דלת הראויה לעול לראש המבוי הגדול וכן לכל פתח ופתח של השבילין שבצד האחד ולחי או קורה לכל פתח ופתח של שבילי הצד השני. ואם פתוחין לכרמלית כאן וכאן או לכרמלית מכאן ולרשות הרבים

המורים שאסרו כשעשאה לצד הקרן את דברים אלו מחוורים והראינו ניקד. צורת פתח יראה לי שאינה צריכה כלום לא הבר ציר ולא שתא בריאה לקבל שום דלת ויא שאינה צריכה הבר ציר אבל צריכה שתא בריאה לקבל דלת של קשין ויש מהמירין להצריכן הבר צור ובריאה לקבל דלת של קשין וראוי לחוש לדרביתם. נקבה שעל נביהן שאכרנו שהוא כמשקוף אינו צריך ליגע לשני קנה הכוזות אלא אפי' נבזה מהן ולפיכך כיפה שיש ברגליה י עד שלא התחיל להתענג ויש ברחבה ארבעה חרי זה פתח ומתרת לענין שבת אין ברגליה עשרה או שאין ברחבה ארבעה אע"פ שיש בה כדי לחוק ולהשליכה לשעור אינה כלום. מבוי דרחב עשרים אמה או פיו אמה ובא למעטו ונעץ דף אחד קצר באכצע עד שלא נשאר לא כצד זה ולא מצד זה פתח יתר על עשר אמות לא עשה ולא כלום עד שיעמוד שם פס שהיא רחב רחבו כרובה על אור שטאחד כן הצדדין לפי שהאריך הכרובה שמכאן ומכאן כבבלין אורו ואע"פ שתהן קורה עליו. וכיצד מכשירין אותו עושה פס נבזה עשרה במשך ארבע אמות ומעמד ארכו ארכו של מבוי ונותן את הקורה עליו והוא שהגיע הקורה מכותל חיצון של המבוי האחד ועד הכותל החצון של המבוי הישני ולא תרא הקורה נבזה מעל הפס שלשה שכבר ביארנו שצריכה הקורה להיות על גב המבוי. ולמה אכרו טיך ארבעה לפי שהפס חולק באמצע ועושה את המבוי כשני מבואות ואין משך מבוי פחות כדי אמות ככו שביארנו. ומעתה אין אור שסכאן ומכאן כבבלין את שאין אור כבבלין כותלי המבוי ולפיכך אין הפס הוה כתיור להיות כל חלק מהן מוכשר בלתי וקורה אלא אם כן יש בכל מבוי ומבוי כחם בתים והצרות פתוחות לתוכו שכל אחד אחד מבוי כפני עצמו וכל שהוא כן ניהר כל אחד ואי סאלו בקורה כמו שאכרנו או בלתי בכל אחד או בלתי באחד וקורה באחד כשאר המבואות. לא היו בתים והצרות פתוחין לתוכן עושה להם שני לחיים לכל אחד כתיור הצד וככו שביארנו. פס זה הסתף ארבעה כתי' אע"פ שיש בו חרוש הפנימי לכותל דאמצעי של מבוי יתר כעשר אמות ואין זה כבבוי נקום שכבר ביארנו לנעלה שכל עקב

כבוי

הרבים מכאן עושה להם צורת פתח ואין צריכון דלת ולעולם אין צריכון לעקטמותן כלום כמו שביארנו. מבוי שהכשירוהו בלתי או בקורה נפרץ מצדו כלפי ראשו מקום שהקורה או הלחי נתון שם ואין הפרצה יתירה על עשר אם נשאר תחת הקורה או סמוך ללחי פס ארבעה הרי הוא מותר כמו שהיה אע"פ שאין תחלת מבוי פחות מדי אמות סוף מבוי בדי פתחים שעריין מקום השוכב יש בד"א בזמן שבעלו המבוי דעתן לדרור אותה פירצה. וכונעין רגלי הרבים משם ואם לא לעולם אסור עד שלא תהא הפרצה די פתחים נשארו בפרצה למטה במקום דרסת הרגל נבשושות שמונעות רגל הרבים הרי זה במקום שאין בוקעין בו רבים ופס ארבעה מתיר עד עשר, נשאר שם פס פחות מארבע אם אין בפרצה ג' פתחים מותר שכל פחות משלשה כלבוד דמי וככו שאין שם פרצה הייתה הפרצה שלשה אין לו תקנה עד שימעט את הפרצה משלשה או שיעמיד את הפס עד די ספרי' נפרץ לקמן ויית שהפרצה אוכלת ראשו שני הביתים אכן הייתה הפרצה די פתחים אע"פ שהקורה מונחת במקום אחד במבוי הכבוי אסור פירצה היא זו ולא פתח שאין אדם עושה פתח כיוצא בזה. (וכבר ביארנו שאין אדם עושה פתח כיוצא בזה). ובבר ביארנו שאין הלחי והקורה מתירין את הפרצה ולא אפי' עומד מרובה על הפרוץ ואין לו תקנה עד שימעט ויציאנה מכלל פרצה. מבוי הרחב מעט אינו ניהר בלתי וקורה לעולם עד שימעט ויעמיד הרבו על עשר ואע"פ שעשי לה אמלתרא אפ' אמלתרא מועיל לרחב מעט אלא לנבוי כעשרים כמו שביארנו ויש מתירין באמלתרא שפסק הוא ופסק של דבריהם להקל. ואין דעתי כן שאלא אסור להקל במחצות אלא להתמיד הואיל ועקר מחצות דברי תורה לא מעטו עושה לו צורת פתח ודיו: (ב) ואינו היא צורת פתח קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על נביהן. עשה קנה מכאן נבזה עשרה וקנה סכאן וקשר קנה באמצעין לא עשה ולא כלום פתח כן הצד הוא זו. ואין פתח עד שיעמיד הקנה על נביהן. צורת פתח שאכרנו בין שתהא באכצע הכותל בין שתהא בראש הכותל לצד הקרן שאין הפרש בין זה לזה (ואע"פ שיש הירש בין זה לזה) ואע"פ שש

עבודת הקודש

כמין חילת הדי הוא כסותם . אין לו פס רחב ארבעה אמות אם היה כמבור רחב עשרים עושה פס ג' אמות ונתנו דרוק מן הכותל שתי אמות ועושה לו לצד הכותל השני נכסמן הפסין שבצדדין יתרים על הפרוך שממן ולכותלים ודרי זה כעומר ולא נשאר כאמצע איר יתר על עשר ולחי אוקרה מתירין אותו . והאיר שמן הפסין ולכותלים אין צריך כלום שהרי נותר בעומד מרובה על הפרוך וכן דרין אף במרחיק שתי אמות ושתי מפרסם ועושה פס שתי אמות וארבע מפרסם מצד זה ומצד זה שכל שפסם רבה עליו האויר שבינו ובין הכותל נדון כעומד . ומכאן אמה דן לכל כיוצא בזה ; עומד מרובה על הפרוך שאמרו שהוא כעומד בדיא כשהעומד מצד אחד היה עומד משני צדדין מרובה על הפרוך אינו כעומד . כיצד היו העוכדין אחד לצד ימין המבוי ואחד לצד שמאל והאיר בנתים אינו נדון משום עומד . היה עומד שתי בלא ערב או ערב בלא שתי הריו זה כעומר נמור . מכוי שיש לו שני פתחים מצדו ואין באחד מהן יתר על עשר ויש באמצען פתח יור על כל אחד ואחד מן האוירין או אפי' בכל אחד ואחד מהן אע"פ ששני האוירין לכשיצטרפו רבין עליו נתן קורה על אחד מהן וריו ואין צריך השני כלום : (ג) מכוי שנמלה בשבת קורתו או לחיו וכן הצד שנמלו לחיה או פס ארבעה שלהן אסורי אפי' אותה שבת . בד"א בשנפרצו לרשות הרבים או לטרמלית . אבל נפריצו לחצר שאינה מעורבת לו מותר שרירין הן שאוסרין אותו ודיוורין הבאין בשבת אינן אוסרין רשבת האויל והותרה הותרה . ולפיכך כותל שבין ב' הצרות שנמלו זה כפלטל בכל החצר עד עקר הכותל אפי' כלים ששבתו בתוך הבית וזה כפלטל מכל החצר עד עקר הכותל . חצר שהיתה פרוצה ונעשית שם מחיצות כשבת מחיצה היא ואם נעשית בשוגג מותר לפלטל בה ואם נעשית במזיד אע"פ שהיא מחיצה אסור לפלטל בה מרביריהם : (ד) מקום שהרבים בוקעין בו משער לשער ושעריו מכוונין זה כנגד זה כרגלי המדבר אם רחב שש עשרה אמה וזה רשות הרבים גכורה ואסור לפלטל בו חוץ לארבע אמות רצה לערבו ולהתיר בכלו ולפלטל בכלו כיצד הוא

מכשירו עושה לו דלתות נעולות בלילה ודרי זה רשות היחיד . וראה לי שאין צריך דלתות נעולות מכאן ומכאן אלא כל שיש כאן דלת נעולת בלילה ולחי או קורה - מכאן דרי זה רשות היחיד שאין רשות הרבים אלא הכסור לרבים בכל עת : והאויל יש לה דלת נעולת בלילה והוסמת העוברים שם בלילות אין זו רשות הרבים וכיצד מכשירין את העיירות אם עיר של יחיד היא אע"פ שנעשית של רבים מערבין כל הצד והצד לעצמה . אע"פ שמשתתפין בכל העיר שאין סומכין על שתוף במקום עירוב כדי שלא לשבת תורת עירוב מן התניוקות כמו שכתבאר . ואח"כ עושה לה דלתות נעולות בלילה ונעשית בכל העיר כמבוי אחד ומערבין את כלה בפת אבל אין מערבין כלה לחצאין חצי העיר אלו לעצמן ואלו לעצמן בין לארכה בין לרחבה כפני שרגליהן של אלו אוסרין את אלו . לפיכך אין מערבין אלא בכלה ביהרד או כולה מכוי מכוי בפני עצמו צריכין לעשות אצטבא נבזה שלשה רחבה ארבעה בפתחי המבואות כדי לסלק כל האחרים סמם . אם זהו עיר של יחיד רכל שבנאה יחיד לעצמו וישבירה לרבים . או שמכרה אחר כן לרבים או שבנאה להושב בה דיוורין ומשיר לעצמו דרכים פלשיות ומרטיות כדרך שהמלכים עושין . היתה עיר של רבים אע"פ שמכרוהו ליחיד אם יש לה שני פתחים שכנסין לה בוו ויוצאין לה בוו אין מערבין אותה לחצאין כמו שביארנו ולא אפי' כולה אפי' יש לה והוצה לה שיר שאינו תוף דלתותיה הנעולות ואינה מתערב עמה . אלא אלו משתתפין לעצמן ואלו משתתפין לעצמן והיו הנשארין מותרין במקום ואסורין לפלטל בשא' העי והעי מותרין במקום ואסורין לפלטל במקום השויר ולמה הצריכו שויר זה להכיר שהעירוב מתיר את רשות הרבים והוה ורשות הרבים אסור לפלטל בו שהרי המקום הנשאר ולא נשתתף עמוס אין מלמלין אלא אלו לעצמן ואלו לעצמן . וכמה יהא שויר זה אפי' בית אחד בחצר אחד ואע"פ שאינו פתוח לעיר אלא פתוח לחוץ לעיר וארצו לעיר ואע"פ שאין ראיין להתערב עם העיר ואפי' דרך חלון או דרך גנות הרי זה שויר ומנהיג אותו ומערבין את הנשאר בפת כמו שכתבאר . עיר

שהבשורה בוללות נעלות וראוי לערב את כלה עכשיו בפת הדו היא כמבוי אחר שאין מערבין את כלו לחצאין אלו לעצמן ואם לעצמן אלא או כולו ביתו או מקצתו לבד ולשיד מקצתו לפיכך בא לערב חצי העיר לבד כדעה או מקצת מכוואת העיר כדעה לבד עושין ואינן נכנעין שלא אסור אלא לערב את כלה לחצאין. אבל לערב את תצויה מותר :

אל רבי שאין לה אלא פתח אחד ודי היא בעיר של יחיד ואינה צריכה שווד. היו לה שני פתחי' ונעשתה אשפה של רבים בפתח האחד הרי הוא כסתום וכמי שאין לו אלא פתח א'. פנו את האשפה חוד הפתח למקומו הי' לו פתח בצד זה וסלם בצד זה אע"פ שבנכנסין ויוצאין לה' דרך אותו סולם אין הסולם כפתח אלא כמחיצה. מפני מה אמרו בעיר בין של יחיד בין של רבים שאין מערבין אותה לחצאין מפני שכל עיר

ה'שער השלישי' שער הרשויות

לדלותיהן' נעלות בלילה אין זה רשות הרבים שאין רשות הרבים אלא הנספר לרבים ככל שעה. כל מקום שהוא סקויה אינו רשות הרבים שאינו רומה לדגלי סדר. מכוואת הרחבין י"ז אמה אע"פ שמקצתן מתקצרין ואין בו י"ז אמה הרי זה רשות הרבים שאי אפשר לר"ה להתלקק במלקק. לפיכך מכוואת המפולשין לרשות הרבים אורכן לאורך ר"ה אע"פ שאין ברחבין י"ז אמה הרי זה רשות הרבים גמורה. הרי ארבע מפולש לרחב רשות הרבים אינן ר"ה. ואלו הן מכוואת המפולשין לרשות הרבים שאסור בכל מקום. כל דבר שהוא גבוה שלשה אע"פ שעוכר בתוף רשות הרבים אינו נחן כרשות הרבים אלא אם רחב ארבעה נחן משום כרמית. ואם אין ברחבו ר' הרי זה כקום פסור. אין בגבהו שלשה הרי הוא כרשות הרבים שכל פחות מ"ז הרי הוא למד עם הקרקע. ועור שאי אפשר לר"ה לרחות שוה כלו כמחלקם במיקם. ולפיכך לבנה או קוצים וברקיה או גלילין המיסלני כ"ה א"א אין בגבהן שלשה הרי הן כרשות הרבים. עמוד או תל או ענפי אילן ששהן כרשות הרבים אם אין גבוהין שלשה הרי הן כרשות הרבים. משלשה ועד תשעה אם רחבין ר' הרי זה ככרמית אם אין ברחבין ר' הרי אלו מקום פסור. היה בגבהן פ' לא פחות ולא יותר אם יש ברחבין ארבעה ורבים מכתפין עליו נירון משום רשות הרבים. ויש מי שרואה אפי' בשאינן רחבין ר' ואפי' אין מכתפין עליו שכל שיש בגבהו תשעה ראי לתוף עליו וראוי לחוש לדבריו ולפיכך אסור למלט

(א) אבאר בו' רשויות לשבת בין של תורה כרשות הרבים ורשות היחיד בין של דבריהם ככרמית וסקום פסור ומכוואת שאינן מפולשות. והצרות של רבים והגנה והקפיפות ומהו שנחשב מכל לאחד ואחד מהם. (ב) ואחד כך אבאר או זה מקו מותר למלט בכלו. ואיזה בר' אמה בלבד. (ג) ואבאר בכלל זה את שאסור לשלטל בכלו אם יש לו הכשר ובמה יהיה הכשר למלט בכלו. (ד) ואבאר בכלל זה ר' אמות שאסור כיצד גותנין אותן לו ואם הם בלא אלכסונן או אפי' הן ולאכסונן. (ה) ואחד כך אבאר דיני הנכנסין והוצאתן מה לזה המותר והאסור מהן. (ו) ואבאר בכלל זה דין כחו ברשות הרבים וכחו בכרמית וכחו בקרפף. (ז) וכן אבאר בכלל זה רשויות של דבריהם אם מותר להחליף מה לזה דרך מקום פסור אם לא. (ח) ואח"כ אבאר העוסד באחד סן הרשויות אם מותר למלט או לשתות או להטיל מים ולרוק בשני אסלאו. (ט) ואח"כ אבאר דין הרשויות המיוחדות והמשותפות כיצד דין מלפולן מה לזה. ומהו שנגדר אחד זה ולא ד זה למלט מה לזה. (א) איזו היא רשות הרבים כל מקום שרחב י"ז אמה על י"ז אמה ומתקבצין שם בני אדם לפתורה ולעשות שם צרכיהם כשוקים שבמדינות ואע"פ שדלתות המדינה נעלות בלילה וזו היא פלטי שאמר וכן מכוואת המפולשין ומתרחק מכוונין זה כנגד זה ורחבין י"ז אמה והעם עוברין בניניהן כדגלי המדבר והעגלות. בר"א בשאין לדלותיהן נעולה בלילה. היו